طاشينك
ارمنيجه يومى سياسى غزته
صاحب امتياز : هراند مامور يان

"TACHINK„
JOURNAL ARMÉNIEN
QUOTIDIEN
SMYRNE
Directeur - Rédacteur en chef
H. MAMOURIAN
10 ՓԱՐԱ

ԴԱՇԻՆՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ
ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

	ՏՐԿ.	ՎԵՑ.	ԵՌ.
ԻԶՄԻՐ	80	40	20
ՊՈԼԻՍ ԵՒ ԳԱՒԱՌ	80	40	
ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆ	25	13	Ֆր.

Չհրատարակուած ձեռագիրք ետ չեն տրուիր

ՏՆՕՐԷՆ - ԽՄԲԱԳՐԱՊԵՏ
Հ. ՄԱՄՈՒՐԵԱՆ
10 ՓԱՐԱ

ՀԱՅԵԼԻԻՆ ՄԷՋ

Այսօրուան «Հայելի»ն վերցուած է Գրաքննիչին կողմէ։

ՆԵՐԿԱՅ ՊԱՏԵՐԱԶՄԻՆ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆԸ

ՊԱՏԵՐԱԶՄԻՆ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՄԻՋԱԴԷՊԵՐԸ

Գերման աշխարհակալութեան ծնունդը.— Գերմանիա եւ Ռուսիա.— Գերմանիա հարաւ. Ամերիկայի եւ Ափրիկէի մէջ.— Քրուկէրեան հեռագիրը.— Պօէրներու պատերազմին պայքարը.— Ֆրանկօ-Ռուս զինակցութիւնը.— 1904ի Անկլօ-Ֆրանս. համաձայնութիւնը.— 1907ի Անկլօ-Ռուս համաձայնութիւնը.— 1908-9ի Արեւելեան տագնապը եւ Գերմանիոյ զինեալ դիւանագիտութիւնը.— 1911ի Ակատիրի տագնապը.— Գերման ծովային ուժին աճումը.— 1912-13ի Պալքանեան պատերազմները.— Գերմանիա եւ Անգլիա.— Գերման բանակին ստուարացումը.— Յուլիս 28, 1914, Արքիդուքս Ֆերտինանդի սպաննութիւնը.— Աւստրիական վերջնագիրը Սերպիոյ.— Խորհրդարանական Սպիտակ Տետրակին վերլուծումը — Գերմանիոյ դիրքը.— «Նշանաւոր» առաջարկը.— Պելճիոյ թագաւորին Անգլ. թագաւոր Ճօրճ Ե.ի դիմումը —Բրիտանական վերջնագիրը.— Գերման զգացումն։

Գերմանիոյ ծերունազարդ վարչապետը կը հրաժարէր 1890ին, Գայզէրի գահակալութենէն երկու տարի վերջը։ Ռուսիոյ հետ նշանաւոր դաշնագիրը կը ջնջուէր և անոր հետ միասին նաև այն դիւանագիտական սիստէմի անկիւնաքարը զոր Պիզմարքի հանճարը կառուցած էր։ Գայզէրը նախընտրեց Ռուսիոյ Ասիական շահերուն վրայ ապաւինել, անոր Եւրոպայի մէջ ունեցած ազդեցութիւնը անդամալուծելով, և «այսպէս» իր աշխարհաքաղաքականութեան ընդարձակ թատերաբեմին վրայ ցոյց տալ իր առաջին տրամաթիք երևոյթը Ռուսիոյ հետ գործակցելով Ծայրագոյն Արևելքի մէջ Չին. և Ճարոնական պատերազմի վախճանին։ Նաև միանալով 1895ին Ռուսիոյ և նաև մանաւանդ անոր զինակցին Ֆրանսայի հետ, պարտադրեց Ճարոնացւոց իրենց յաղթանակի աւարներէն մէկ մասին յանձնումը։ Չինաստան ինքնին չուշացաւ զգալ «ապսպրուած կռուփ»ի մը ծանրութիւնը 1897ին Քիու Չէաուի յափշտակումովը, և 1900ին ղրկուած մեծ արշաւախումբերէն, որոնք թէև Բէքինի պատուիրակութիւնը ազատելու համար ուշ հասցին, սակայն ամբողջ հիւսիս. Չինաստանի մէջ Գերմանիոյ սարսափ տարածեցին։ Այն սաստիկ հարուածը զոր Ճարոնական զէնքեր կ'իջեցնէին Ասիոյ մէջ Ռուսիոյ արկածախնդրական քաղաքականութեան վրայ, և որ Գայզէրը յարատևութեամբ գաղտնի կը խրախուսէր, Գերմանիոյ քաղաքական հաշուեգիտութեանց առջև բաւական լուրջ արգելք մըն էր. թէև հազիւ կրցաւ զգալի դառնալ այն պայքարին որ միանգամայն Գերմանիա յառաջ կը մղէր խաղաղ մուտք մը գործելու համար Չինաստանի մէջ գաղտնի անտեսապէս յաղթելով գլխաւորաբար ի վնաս Բրիտանական շահերու։

Բայց միայն Ծայրագոյն Արևելքի մէջ չէր որ Գերմանիա ճիգեր կը թափէր «արևուն մէջ տեղ մը» գրաւելու համար։ Պահ մը Գայզէրը իր աչքերը դարձուց Հարաւ. Ամերիկայի վրայ, և եթէ յաջողէր Մեծն Բրիտանիան Միացեալ Նահանգաց դէմ գործածելու իր ջանքերուն մէջ 1898ի Սպանօ-Ամերիկեան պատերազմին ատեն, շուտով պիտի իջեցնէր նաև «ապսպրուած կռուփը» Մոնրօէի վարդապետութեան գլխուն։ Բայց Գերման համաշխարհային քաղաքականութեան այս փուլին մէջ Սամօայի կցումը կը մնայ միակ կարևոր յաջողութիւնը։ Ամերիկացւոց հանդէպ ցոյց տրուած անգլ. հաւատարմութիւնը ստիպեց անոր Ափրիկէ ուղղելու իր քայլերը, որ ամէնէն խոստմնալից դաշտն էր Գերմանիոյ ընդարձակութեան համար։ Հոն, ինչպէս որ է, Մեծն Բրիտանիա լոկ իր գոյութեամբ արգելք մըն էր Գերմանիոյ. Անգլիոյ, հոս ունեցած դժուարութիւնները կ'ստեղծէին Գերմանիոյ համար առիթներ։ Այսպէս երբ Գերմանիա արևմտեան կեդրոնական ու արևելեան Ափրիկէի մէջ մասեր կ'իւրացնէր, առանց ոևէ դժուարութեան, միևնոյն ժամանակ կ'աշխատէր նաև Պօէրներու և Պրըթոններու միջև երկպառակութիւնը սաստկացնել։

Ճէյմսըն արշաւանքը իրեն առիթ տուած էր, և Քրիւկէրեան հեռագիրը առաջին մարտահրաւէրը կ'ըլլար բրիտանական կայսրութեան դէմ։ Սակայն մասամբ Բրիտանիոյ կայսրութեան մէջ պոռթկացած զգացումէն ու մասամբ Գերմանիոյ դիւանագիտութեան ձախողանքին պատճառաւ չի կրցաւ ոևէ քաղաքական պատասխան ստանալ ոչ Փարիզէն և ոչ ալ Բեթերզպուրկէ։

Պօէրներու պատերազմին մէջ Գերմանիա աւելի զգուշութեամբ յառաջ ընթացաւ։ Դարձեալ Ռուսիա և Ֆրանսա խոնարհեցան իրենց առջև դրուած դեղահատները կլլելու և դեռ Գերմանիա ինքզինքը բոլորովին կարող չէր զգար չափուելու Բրիտանիոյ նաւային զօրութեան հետ։ Բայց պօէրներու պատերազմին պահուն անգլիատեցութեան այն մեծ ալիքը որուն թոյլ կը տրուէր Գերմանիոյ մէջէն անցնելու, բոլորովին պարապ տեղ չի վատնեց ինքզինքը. Ան Գերմանիոյ նաւահանգիստները տարաւ շատոնց ի վեր երազուած գերման տորմիղի մը կմախքն ու յատակագիծը, որ պիտի կրնար դադար մը տալ նոյնիսկ ծովային ամենամեծ զօրութեան մը։ «Եռաժանին պէտք է մեր ձեռքը ըլլայ», յայտարարած էր կայսրը, և այդ վայրկեանէն սկսեալ Գերմանիա ջանաց վերջնական ելքին հասնելու աշխատիլ, ինչպէս իր արդի պատմագէտներէն ամենամեծը արդէն խիստ յստակօրէն սահմանած է։ «Երբ մենք կարգադրենք մեր հաշիւները Ֆրանսայի ու Ռուսիոյ հետ, անոնց պիտի յաջորդէ անմիջապէս վերջին ու ամենամեծ հաշուեյարդարութիւնը Մեծն Բրիտանիոյ հետ»։

Կայսերական քաղաքականութիւնը որ միանալով գերման առևտրականութեան ու արհեստի զարգացման հետ մի քանի փայլուն յաջողութիւններ ձեռք ձգած էր 40 տարուան մէջ նիւթական ուժի ու յառաջդիմութեան փութով սնած ժողովուրդ մը գինովցուցած էր, թէև այս կը նշանակէր Պիզմարքեան քաղաքականութիւնը հիմնայատակ ընել։ Կատարուած յաջորդական պտոյտներ ու շրջաններ նոր վտանգի մը վախը կը տարածէին ամէն ուրեք, ու մեծ Վարչապետին իրարմէ հեռու պահած պետութիւնք աստիճանաբար կ'մօտենային իրարու քով։ Առաջին առթիւ կազմուեցաւ Ֆրանքօ-ռուս զինակցութիւնը, բայց որովհետև մեծ տարբերութիւններ ու նախանձներ գոյութիւն ունէին այս երկու զինակիցներու և Մեծն Բրիտանիոյ միջև իրենց զինակցութիւնը Պերլինի մէջ կը նկատուէր նուազ սպառնալից Գերմանիոյ քան թէ Մեծն Բրիտանիոյ համար։ Հայեացքը բոլորովին կը փոխուի երբ Ֆրանսա ու Անգլիա կ'որոշեն իրենց հին թշնամութիւնն ու անհասկացողութիւնը մաքրել բոլորովին։

1904ի Անկլօ-Ֆրանսական համաձայնութիւնը կը ծանուցուէր աշխարհին Գերմանիոյ մէջ գէշ ազդեցութիւն մը յառաջ կ'բերէր, որով հետևեալ տարին ականատես կ'ըլլայինք Մարօքի կռիւներուն....

... Երեք տարի վերջը Անկլօ-Ռուսական համաձայնութիւնը կը ծանուցուէր որ կրկին վրդովեց Գերմանիան։

Անկլօ-Ռուսական համաձայնութեան գոյացման պահուն Գերմանիոյ քաղաքական հաշիւները ջուր ըը կ'իյնային. Որովհետև Ռուսիոյ Ասիական արկածախնդրական քաղաքականութիւնը, որուն համար Գերմանիա ոևէ ջանք չէր զլացած խրախուսելով զայն, Եւրոպաէ անոր ուժերը անջատելու նպատակաւ, ոչ թէ միայն զինքը նեղութեան մատնած էր այլ նաև կ'ստիպէր որ ուշադիր գտնուի իր դիրքին մասին ու քաղաքական կապեր հաստատէ դարձեալ Ռուսիոյ հետ։ Ռուսիա չի կրցաւ սակայն կռահել թէ, մինչ ինքը Ծայրագոյն Արևելքի մէջ արիւն և գանձ կը թափէր. Գերմանիա անշշուկ մուտք կը գործէր Մօտաւոր Արևելքի մէջ մանաւորաբար ի վնաս Ռուսիոյ։

Ռուսիա Ծայրագոյն Արևելքի մէջ կը հալածէր իր ստուերը, մինչդեռ Գերմանիա Մօտաւոր Արևելքի մէջ իր ձեռքէն խլած էր ամէն ինչ։

Այդ ատեն 1907ի Անկլօ-Ռուսական համաձայնութիւնը արդիւնաւորեցաւ 1904 Անկլօ-Ֆրանս. համաձայնութենէն յետոյ ու կազմուեցաւ Եռեակ Համաձայնութիւնը։ Այս դիւանագիտական համախմբման մէջ ոչինչ կար յարձակողական իմաստով գաղտնի, ինչպէս Գերմանիոյ կազմած Եռեակ Զինակցութեան մէջ, ուր Գերմանիայէ կախում ունէր միայն յարձակողական ըլլալ։ Անտարակոյս Անկլօ-Ռուսական համաձայնութիւնը աւելի դառն յուսախաբութիւն մը եղաւ Պերլինի մէջ քան Անկլօ-Ֆրանսականը, և ճիշդ տարի մը վերջ յաջորդեց յուսահատ ջանք մը Եռեակ Համաձայնութիւնը խզելու համար, հաստատապէս անոր կազմութենէ առաջ։

Աւստրո-Հունգարիա այս առթիւ ամենամեծ դերը պիտի կատարէր։ 1908—9ի Մօտաւոր Արևելքի տագնապը որ կը ծագէր Պոսնիա—Հերցեկովինայի Հապսպուրկեան տիրապետութեան կցումէն, շատ մը կէտերով համանման էր Ներկայ պատերազմի տագնապին։ Որովհետև երբ Ռուսիա Վիեննայի մէջ կ'ստիպէր փոքր Սերպիոյ համար վարձատրութիւններ պահանջել, խնդիրը աւելի կը կնճռոտէր։ Ռուսիա այդ ատեն. Գերմանիան իր «փայլուն զրահին» մէջ դիմաւորելու դիրքին տիրացած չէր, և Պերլինէ կէս-քօղարկեալ վերջնագիր մը ուրիշ յաղթանակ մը կը տանէր կայսեր զինեալ դիւանագիտութեան համար։ Սակայն և այնպէս. հակառակ այս արտաքին յաջողութեան. Եռեակ Համաձայնութիւնը կը մնար անխախտ, ինչպէս անկլօ-ֆրանսական համաձայնութիւնը մնաց անդրդուելի Մարօքի պատերազմէն յետոյ։

Շար. Թարգ. Ռ. Մ.

ՄԱՄՈՒԼ

«ԲԷՕՑԼԻՒ»ի երէկուան խմբագրականէն.— Իսլամի հիմքը մէկ է. Իսլամի մէջ Աստուած մէկ է, Մարգարէն ճշմարտութիւնն է, ու կրօնքն ալ անոնց լեզուական, բառական արտայայտութիւնն է։ Ով որ Աստուած մէկ, և Մարգարէն ալ իբր ճշմարիտը կը ճանչնայ, իսլամ է։ Սակայն բան մը ևս կայ, ասոնց վրայ պէտք է աւելցնել նաև եղբայրութեան սէրը, որովհետև ամբողջ իսլամներ իրարու հետ եղբայրաբար պէտք է ապրին։ Իսլամութեան մէջ ցեղ ու ազգութիւն չկայ, միւսլիման եղողներ ամբողջն ալ մզկիթի մը մէջ իրարու հաւասար են, ցեղի ու ազգութեան անհամաձայնութիւններ հանել անիծապարտ է։ Իսլամ ցեղերն ու ազգերը իսլամութիւնը իր ընդարձակ ազգութեան մէջ կը պատկերացնէ, երկրի վրայ գտնուող բոլոր Իսլամները, Թուրք. Արաբ. Պարսիկ, Հնդիկ ու Աֆղանիստանցի եղբայրներ են։ Մին միւսին վշտին ու ցաւին պէտք է մասնակից ըլլայ։ Իսլամի ամենամեծ հիմքը միութիւնն է, միութեան իմաստն է իսլամներու մէջ ունենալ միացում մը։

Իսլամները պէտք են իրենց, մտքերնին, հոգինին ու սրտերնին իրարու միացնել։ Իւրաքանչիւր միւսլիման պէտք է աշխատի նաև մարդկութեան բարօրութեան համար։ Մեր մէջ մեծութենէ ու բարձրութենէ ուրիշ բան չկայ. և ամէն իսլամ ստիպուած է իսլամ կրօնքը ազատել կարգ մը լուծերէ ու ճնշումներէ։

Իսլամութեան միացումը նոր բան մը չէ. ինչպէս Աստուած մէկ է իրաւունքն ալ մէկ է, ճշմարտութիւնն ալ մէկ է, ու այս միութիւնները, կը կազմեն իսլամութեան իտէալը։ Մզկիթին մէջ այս է որ կը քարոզուի ու քաղաքակրթութիւնը ասիկա է որ կը շեշտէ։ Որքան որ իսլամներու մէջ շարունակուի այս միութիւնը, այնքան ևս կը բարձրանայ իսլամի փառքն ու պատիւը։ Իսկ այս միութեան ոչնչացման պարագային, իսլամը կ'ընկճի ու կը մնայ օտարին լուծին ներքև։

Մեր թշնամիները մենէ աւելի լաւ գիտեն թէ որքան հաստատ է ու զօրեղ իսլամներու միութեան ձայնը։ Այս վախով գրեթէ արգիլած են մեզ այս բառը գործածել։ Անոնք այս միացումը տարբեր կերպով կը մեկնեն թշնամական գոյներ կուտան ու երբ միացման խօսքեր լսեն, մեր դէմ կը ծառանան։ Եթէ չիտակը պէտք է խոստովանիլ, երբ իսլամը կորսնցուց իր լոյսը, այդ ատեն հասկցաւ այս արևուն արժանիքը։ Իսլամի մէջ միութեան ոգին աւելի արմատացած է իր վերջին տագնապներէն յետոյ։ Այս լոյսը ուրիշ տեղ ևս սկսած է իր գոյութիւնը ազդեցիկ դարձնել։ Վերջին Պալքանեան պատերազմի մէջ իսլամութեան ոտնակոխ ըլլալը, մզկիթներու քանդումը կէս միլիոնի մօտ իսլամներու ջարդուիլը, բոլոր իսլամ աշխարհի վրայ մեծ ազդեցութիւն գործեց։ Այսպէս այժմ կ'զգանք թէ պէտք է միանալ, արժանանալու համար մեր տիրապետութեան եւ ազատելու համար թշնամական լուծերէ։

Ազգային Անցուդարձ

Գրած էինք որ դպիրներու խնդիրը վերջերս նորանոր դժուարութեանց հանդիպած էր. կ'տեղեկանանք որ զինուորական իշխանութեան դիմումին վրայ, փոխ. կուսակալի միջոցաւ պաշտօնապէս հաղորդուած է Առաջնորդարան որպէսզի բոլոր դպիրներու ցուցակը մինչև 15 օր կուսակալութեան ներկայացուի անոնց մասին մէճլիսը իտարէի կողմէ քննութիւն կատարելու և ըստ այնմ մազպաթա տրուելու համար։ Մեր քաղած տեղեկութեանց համաձայն իբր թէ ամեն ազգէ ներկայացող դպիրներու ընդհանուր թիւը մեծ երևնալուն համար զինուորական իշխանութիւնը պէտք տեսեր է քաղաքային իշխանութեան կողմէ մանրակրկիտ քննութիւն մը։

— Ազգ. Որբանոցի Տիկնանց Խնամակալութիւնը նախընթաց օր նիստ գումարեց Ազն. Տիկին Բ. Ս. Սպարթալըի բնակարանը նախագահութեամբ Առաջնորդ Սրբազանի։ Ներկայ էին Տիկնայք Մ. Օ. Գուլումճեան, Ռ. Տօքթ. Խաչատուրեան, Տ. Տէր Արիստակէսեան և Օրդք. Թ. Խանճեան, Մ. Շահում, Մ. Գասպարեար, Մ. Փափազեան և Գալուստ Էֆ. Փափազեան։ Կարելի է ըսել որ սոյն նիստը ցարդ կատարուածներու ամենէ շահեկանն էր որովհետև նպատակ ունէր որբուհիի մը ամուսնութիւնը։ Խը Խնամակալութիւնը կ'ամուսնացնէ նախկին որբուհիներէն մին, որ երկու տարեկան հասակի մէջ որբանոց ընդունուած և այժմ 16 տարեկան հասուն աղջիկ եղած է։ Փեսացուն պարկեշտ աշխատաւոր երիտասարդ մըն է և ամեն յոյս կ'ներշնչէ համեստ այլ պատուաւոր ընտանիք մը կազմելու։ Բաւական տարիներէ ի վեր Որբանոցի մէջ հարսանիք տեղի ունեցած չըլլալով Խնամակալութիւնը փափաքած է կարելի եղածին չափ հանդիսաւոր ընել սոյն հարսանիքը։ Պսակը պիտի կատարէ Առաջնորդ Սրբազանը. ներկայ պիտի գտնուին Գեր. Աշոտ Սրբազան, Տ. Հրանդ Ծ. Վ. և քահանաներ։ Իր ծանօթ բարեսրտութեամբ կնքամայրութիւնը ստանձնած է որբանոցի մեղուաջան ատենապետուհի Ազն. Տիկին Բ. Ս. Սպարթալը։ Հարսին օժիտը, տնական և այլ բոլոր պէտքերը նմանապէս պատուասիրութիւնները հոգացածեն անդամուհիները բարեսէրներու և իրենց կողմէ եղած նուիրատուութիւններով։ Խնամակալութեան հարսնցու որբուհւոյն հանդէպ ցոյց տուած գուրգուրանքը և կատարելապէս մայրական հոգածութիւնը ամեն գովեստէ վեր է։ Կը մաղթենք որ ազգային Որբանոցի մէջ յաճախակի տեղի ունենան նման հարսանիքներ։ Պսակը պիտի կատարուի կիրակի երեկոյ ժամը 5ին Որբանոցի շէնքին մէջ։

— Կ'տեղեկանանք որ տիրող ընդհանուր աղքատութեան բաւելու համար կառավարութեան նիւթական միջոցները անբաւական ըլլալով. փոխ. կուսակալը որոշած է դիմում ընել քաղաքիս ամեն ազգէ հասարակութեանց բարերարութեան։ Որոշած է ամսական 400 ոսկի հաւաքել որու 80 ոսկին հայերէն։ Այս իմաստով պաշտօնապէս տեղեկութիւն հաղորդուած է Առաջնորդ Ս.ի, որ ըստ օրինի, խնդիրը պիտի յանձնէ վարչութեան նկատառման և որոշման։ Կը տեղեկանանք որ հաւաքելի ամսական սոյն 400 ոսկիով ամեն թաղի մէջ տաք կերակուր պիտի տրուի նոյն թաղի ամեն ազգէ աղքատաց։

— Հաճոյքով կ'հրատարակենք աննեցուկ ընտանեաց եղած նուիրատուութեանց Բ. ցուցակը։

Տիարք՝	Օսմ. Ոսկի
Սիվրիսարեան - Ազնաւորեան	3
Եղբարք Գաքրճեան	3
Զարեհ Սպարթալը	1
Յ. և Ս. Համբարձումեան	1
Գօճամանեան - Անտոնեան	1
Քերովբէ Թօփալեան	1
Գէորգ Ալթունեան	1/2
Արթաքի Գալփագեան	1/2
Գումար՝	11
Ա. Ցուցակի »	15 1/2
Համագումար՝ Օսմ. Ոսկի	26 1/2

— Սիվրիսարեան - Ազնաւորեան վաճառատան Ազն. պաշտօնէութիւնը ըստ իր բարի սովորութեան այս շաբթու ևս 50 ութնոց նուիրած է ի նպաստ աննեցուկ ընտանեաց։

Քաղ. Վերջին Լուրեր

Պերլինէ կը հեռագրեն թէ, Վիլհէլմ կայսրը անհանգստութեան պատճառաւ յետաձգած է իր ռազմադաշտը մեկնումը։ Միևնոյն ժամանակ նոյն տեղեկութիւնները կ'ըսեն թէ, հակառակ իր հիւանդութեան ու ջերմին կայսրը կարդացած է իր սպայակոյտի տեղեկագիրը։

⁂ Երեկոյեան Վիէննայէ հասած հեռագիրներ կը ծանուցանեն թէ, Բաշիչի դահլիճին հրաժարումէն յետոյ, կուսակցութեանց պետերը որոնք հրաւիրուած էին թագաւորին կողմանէ վերստին Մ. Բաշիչի յանձնած են նախարարութեան վերակազմութիւնը։ Սերպ դահլիճը սապէս կազմուած է. Վարչապետ ու Արտաքին Գործոց նախարար Մ. Բաշիչ, Ներքին Գործոց նախարար Տավօմարվիչ, Ելմտական՝ Բաթսու, Պատերազմական՝ Զօր. Պայավիչ։

⁂ «Իգտամ» կիմանայ թէ Պարսկաստանի Պալէնի թեղերը մեծ միթինկ մը կազմակերպած են, որուն միջոցին պարսկական կառավարութեան հեռագիր մը ուղարկելով՝ խնդրած են պատերազմական վիճակ հռչակել Անգլիոյ դէմ։

⁂ «Թանին» այսօր կը ծանուցանէ թէ Վեհափառ Սուլթանը անձամբ պիտի կարդայ գահաճառը խորհրդարանի բացման առթիւ։

⁂ «Օսմանիշեր Լօյտ» այսօր կը տեղեկանայ թէ Տարֆարի նահանգին Հաքիմը 20 000 հոգի հաւաքելով պիտի քալէ Սուտանի վրայ։

⁂ Արեւելեան Բրուսիոյ մէջ, կ'ըսէ Վօլֆ գործակալութիւնը կացութիւնը անփոփոխ կը մնայ։ Հիւսիսային Բոլոնիոյ մէջ Ռուսեր ամրացեալ դիրքեր կը գրաւեն Վիարկօնի արեւել. կողմը։ Լօվիցի շրջակայքը կատաղի ճակատամարտներ կը մղուին միշտ. առանց ոևէ արդիւնքի։ Հարաւային Բոլոնիոյ մէջ աւստր. բանակները յաջողութեամբ զանազան յարձակումներ փորձած են։

⁂ Պօրտօէ կը տեղեկացնեն. «Օֆիսիէլ»ի մէջ հրատարակուած նախագահական մանիֆէսթ մը կ'արգիլէ 20 . 48 տարեկան Ֆրանսացի քաղքենիներու Ֆրանսական հողէ մեկնումը։

⁂ Պուքրէշէ հեռագիրներ կը ծանուցանեն թէ ընկերվարական կուսակցութիւնը հոն երեկ առաւօտ միթինկ մը սարքած է ընդդէմ պատերազմին։ Միևնոյն ազբիւրէ հեռագիրներ կը զեկուցանեն թէ, երեկ, ռումէն ազգային պաշտպանութեան անդամները հրապարակային նիստ մը գումարած ու ի նպաստ պատերազմին յայտարարութիւններ կատարած են։ Նոյն հեռագիրները կ'աւելցնեն թէ, Ազգային պաշտպանութեան անդամներէն, Ֆիլիբէսքու և Էսթրաթի վարչապետ Մ. Պրաթիանօի ներկայանալով, անոր յայտարարած են թէ եթէ Ռումանիա ապագային մէջ պատերազմին չի մասնակցի Ազգային պաշտպանութիւնը ամեն օր հրապարակային նիստեր պիտի գումարէ։

⁂ Ռազմադաշտէն «Մէսաճէրօի» հասած տեղեկութեանց համաձայն, կ'ըսուի թէ Զօր. Բօ վիրաւորուած է վերջին ճակատամարտին ընթացքին։ Միևնոյն հեռագիրներու համաձայն կ'ըսուի թէ նշանաւոր միաթև զօրավարին վէրքը ծանր է։

⁂ Պօրտօէ վերջին հեռագիրներ կը ծանուցանեն թէ պատերազմ. նախարար Մ. Միլլրան քննութենէ անցուցած է երէկ Պէլֆօրի պահակազօրքը։ Հռոմէ ուրիշ հեռագիրներ կ'ըսեն թէ Պէլֆօրի բնակիչները հրաման ստացած են քաղաքէն մեկնելու։

⁂ Պերլինէ գիշերը հասած հեռագիրներ կը ծանուցանեն թէ Սուտանի անգլիական իշխանութիւնք պաշարման վիճակ յայտարարած են երկրին ամբողջ կողմերը։

⁂ Աթենքէ կը հեռագրեն թէ «Ազգային համալսարանի» բազմաթիւ ուսուցիչները, որոնց մէջ կը գտնուի նաև հռչակաւոր լեզուաբան Հաճիտաքիս ուղղերձ մը ղրկած են Վիէննայի ու Պերլինի պաշտօնակիցներուն, ի նշան իրենց համակրանքին։

⁂ Պերլինէ հեռագիրներ կը ծանուցանեն թէ Ֆինլանտիոյ եզերքներուն մօտ շուէտական երեք նաւերու կորուստէն յետոյ Ռուսիոյ ու Շուէտի միջև հաղորդակցութիւնք խզուած են։

⁂ Հռոմէ կը հեռագրեն թէ պելճիոյ Ալպէր թագաւորը արժանացած է «Մընգակապի աստիճան»ին։

⁂ Պաշտօնական զեկոյց մը կ'ըսէ թէ Ռուսեր իրենց Սև Ծովու տորմիղին պաշտպանութեան ներքև, փորձած են Պաթումի հարաւային կողմը և Խօփայի շրջակայքը ցամաք ելլել բայց ջոկատները կարևոր կորուստներու ենթարկուելով ստիպուած են նահանջել։ Օսմանեան բանակը երկու թնդանօթ գրաւած է։

⁂ Վանի կուսակալութեան սահմանագլխին վրայ, կռիւ մը տեղի ունեցած է օսմանեան և ռուս հեծելազօրաց միջև որոնք ետ մղուած են։ Զեկոյցը կը վերջանայ սա բառերով. պարսկական սահմանագլխին վրայ Տէյրի շրջակայքը, մենք ետ մղած ենք ռուսերու յարձակումները, որոնք կարևոր կորուստներու ենթարկուած են։

⁂ Պաշտօնաթերթը այսօր երկու նոր օրէնքներ կը հրատարակէ.

Առաջինը կորոշէ թէ կառավարութեան ու քաղաքապետարաններու պատկանող պարտամուրհակներու տոկոսն ու վերանորոգումը չպիտի կատարուի պատերազմի վախճանէն առաջ բացի Գերմանիայէ ու Աւստրիայէ կատարուած փոխառութիւններէ։ Միևնոյն ժամանակ Օսմանեան անանուն ընկերութեանց արգիլուած է կտրոններու հաշուեգումարները վճարել պատերազմիկներու։ Երկրորդ օրէնքը կը ծանուցանէ թէ օսմանցւոց պատերազմիկներու ունեցած պարտքերը չպիտի վճարուին։ Ոևէ տոկոս չպիտի բանի պատերազմի տևողութեան ընթացքին։ Ներկայ օրէնքներու անսաստողներ 1000 օսմ. ոսկի տուգանքի պիտի ենթարկուին ու մէկ տարի ալ բանտարկութեան պիտի դատապարտուին։

Ա Զ Դ

Վաղը Կիրակի, Բանիօնիօնի դաշտին մէջ ի Բուճա, Ֆութ - պօլի շատ կարևոր և հետաքրքրաշարժ մրցում մը պիտի ըլլայ ընդ մէջ Հայկական խումբի և Պուրնօվայի Անգլիական խումբին։

Նկատի ունենալով խաղին առթելիք շատ հետաքրքրաշարժ տեսարանները, կը հրաւիրուի արգոյ հասարակութիւնը ներկայ գտնուիլ։

ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆՔ
ՆՈՐԱՁԵՒՈՒԹԵԱՆՑ
ԼՈՒՎՐԸ
ՄՕՏ ՕՐԷՆ ՄԵԾ ԶԵՂՉ
ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ

ՀԵՌԱԳԻՐ

Կ. ՊՈԼԻՍ. Դեկ. 11.— Աֆղանիստանի Էմիրը՝ Հապիպուլլահ Խան, քննութենէ անցուցած է սահմանագլուխի վրայ գտնուող իր բանակը և ճառ մը ուղղած է անոր, որով իր զօրախումբերը կը հրաւիրէ Անգլիացւոց վրայ յարձակիլ ամենայն ուժգնութեամբ։ Ան աւելցուցած է թէ անգլիացիք Աֆղանիստանի ու ամբողջ իսլամ աշխարհի թշնամիներն են, որով այսպիսի ազգի մը դէմ սուրբ պատերազմ հռչակել անհրաժեշտ է։

Էմիրը վերջացնելով ըսած է թէ Աֆղանի դրացի Հնդկաստանը, — նմանապէս կը գտնուի անգլ. տիրապետութեան ներքև որով բանակը պէտք է օգնութեան հասնի Հնդկաստան բնակող իր միւսլիման եղբայրներուն. Էմիրը աւելցուցած է նաև թէ Խալիֆան սուրբ պատերազմ հռչակած է և Եգիպտոս պիտի ազատի անգլիական լուծէն։

ՆՈՅՆ — Անգլիոյ, Ֆրանսայի ու Ռուսիոյ դէմ հռչակուած սուրբ պատերազմին առթիւ Մէտինէի մէջ մեծ միթինկ մը կազմակերպուած է

ՆՈՅՆ. — Վիլհէլմ կայսրը իր թանկագին ձեռնափայտ մը ղրկած է Դամասկոսի Սէլահէտտին Էյուպի մզկիթին մէջ կախելու համար։ Այս ձեռնափայտը այսօր Սուրիա յանձնուած է մեծ շուքով և ի մօտոյ պիտի հասնի իր տեղը։

ՆՈՅՆ. — Ս. պատերազմի հռչակման առթիւ Սանճագը Շէրիֆ պարզուած է։

«ԴԱՇԻՆՔ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ [120]

ՄԻՇԵԼ ԶԵՎԱՔՕ

ԲԱՐՏԱԵԱՆՆԵՐԸ

ՖԱՈՒՍԹԱ ՊԱՐՏԵԱԼ

ԺԲ.

ՄԻՋՆԱՔԱՂԱՔԻ ԱՆԱԿՆԿԱԼ ԸՆԴՀԱՐՈՒՄԸ

Այս միջոցին երկու երեք տուներէ մարդեր դուրս ելան իր ճամբան գոցելու համար։ Բայց ապահովապէս այս մարդը իրենց ահարկու երևցած ըլլալու էր. անշուշտ անոր քստմնելի և բոցավառ դէմքը ահաբեկեց զիրենք... որովհետև ոմանք աճապարանօք իրենց ծակերը մտան, և միւսները՝ ժամանակ չի գտնելով՝ պատին փակած հեծեծացին պոռալով.

—Շնո՛րհ, պարոն դատարկապորտ։

Բարտաեան միշտ դէպի առաջ վազելով, միշտ ոռնացող վոհմակէն հետապնդուած, յանկարծ ինքզինքը գտաւ Նօթր-Տամի ետևի կողմը։ Վոհմակը իր ետևէն կուգար, իր ծոծրակին վրայ խռպոտ շունչեր կըզգար. իւրովի կըսէր.

—Եթէ սխալ քայլ մը առնեմ, եթէ կենամ, եթէ ետիս դառնամ, մեռա՛ծ եմ։

Ու սակայն, պէտք էր որ ասիկա վերջ գտնէր... Ամբողջ Միջնաքաղաքը պաշարուած էր. գետափունքը ամբողջ բռնուած էր... ո՞ւր երթար... ի՞նչ ընէր... Միակ միջոց մը ունէր. գետեզերքը իջնել և նետուիլ Սէնի մէջ... Բայց ժամանակ պիտի ունենա՞ր... Ու եթէ նոյն իսկ գետը նետուէր, միթէ անմիջապէս չպիտի՞ բռնուէր...

Մինչդեռ խողովակաձև անցքէն դուրս կ'ելլէր՝ որուն անձկութիւնն իսկ փրկած էր զինքը, հասկցաւ որ այս աւելի լայն մասին վրայ պիտի շրջապատուէր հետապնդողներուն կողմէ և հոն պիտի իյնար, իբր վերջին յոյս ունենալով ինքզինքը սպաննել՝ քան թէ իյնալ Կիզի և Մօրվէրի ձեռքը... Յուսահատութիւնը պաշարեց զինքը։

Աշխարհէ հրաժեշտ առնելու վերջին ակնարկին մէջ՝ զոր իր շուրջ կը նետէր, ինքզինքը տեսաւ երկաթեայ դուռով չարաշուք տան մը առջև։ Ֆաուսթայի պալատը... Եկած էր մեռնիլ Ֆաուսթայի պալատին առջև՛...

Ցմահական քրքիջ մը պայթեցաւ իր սպիտակ շրթունքներուն վրայ, և վերջին ոստում մը ըրաւ դէպի Երկաթէ Ճմլոցի պանդոկը. սանդուխէն վեր ելաւ, ձեռքի հարուածով տապալեց քանի մը խմողներ, որոնք իր ճամբան կը գոցէին, և միշտ դէպի առաջ դիմելով՝ սենեակէ սենեակ անցաւ... առանց գիտնալու, խելայեղ, կատղած՝ Մօրվէրը չսպաննած մեռնելուն համար...

Միևնոյն վայրկեանին պանդոկը ահագին աղմուկով լեցուեցաւ... Հետապնդողները հոն կը նետուէին միահաղոյն... Մոլեգին ոռնումները սենեակէ սենեակ կը հալածէին Բարտաեանը. դուռները գոցել անկարելի էր այս վերջինին... արդէն զգացած էր որ ամենէն աւելի յառաջացողներուն սուրերը կամ նիզակները իրեն կը զարնուէին... Մահուան աղաղակ մը, չարաշուք, ահռելի, լեցուց իր ականջները... և պանդոկին վերջին սենեակին մէջէն շարունակելով իր խելայեղ վազքը, բաց պատուհան մը տեսաւ, վրան ելաւ... ցատքեց պարապութեան մէջ...